

**ВИДОВИЙ СКЛАД ДЕРЕВНО-ЧАГАРНИКОВИХ НАСАДЖЕНЬ НА
ТЕРИТОРІЇ ШКОЛИ У М. ВИШГОРОДІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

О. В. ЗІБЦЕВА, кандидат сільськогосподарських наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: stplut@yandex.ua

Анотація. Визначено та проаналізовано видовий склад деревно-чагарникових насаджень на шкільній території у м. Вишгороді. Зроблені висновки стосовно добору асортименту деревних і чагарникових рослин та покращання озеленення об'єкта.

Ключові слова: шкільна територія, зелені насадження, види деревних і чагарникових рослин

Насадження на шкільній території мають відповідати існуючим нормативам та вимогам щодо озеленення об'єкта, його функціональному зонуванню та призначенню. Окрім загально визначених функцій, деревні і чагарникові рослини на шкільній території відіграють роль наочного пізнавального матеріалу, заохочувального фактору в навчанні. Тому питання щодо добору асортименту насаджень на шкільних територіях залишається надзвичайно актуальним [3].

Мета дослідження – визначити і проаналізувати видовий склад деревних і чагарникових насаджень на шкільній території малого міста Вишгорода у Київській обл.

Матеріали та методика дослідження. Об'єкт досліджень – територія загальноосвітньої середньої школи № 1 у центральній частині м. Вишгорода. Предмет досліджень – деревні і чагарникові насадження на шкільній території. Польові дослідження проводилися влітку 2015 року в рамках розробки наукової ініціативної теми. Під час інвентаризації насаджень визначалися: видова приналежність дерев і чагарників, вік, висота, діаметр стовбура, стан та декоративність [1, 2]. Аналіз даних містив визначення частки участі видів у насадженнях, а також співвідношення інтродукованих та аборигенних видів.

Використані дендрологічні, біометричні, таксаційні та статистичні методи досліджень.

Результати досліджень та їх обговорення. Рівень озеленення шкільної території складає понад 50 %, що відповідає діючим стандартам. Деревні насадження представлені щільною периметральною рядовою посадкою *Ulmus laevis* L. віком близько 50 років з північної і південної сторін ділянки, рядовою посадкою старих *Populus pyramidalis* Rozier. (окремі екземпляри з яких видалені) із східної сторони – з боку головного входу до школи, букетними посадками *Thuja occidentalis* L. вздовж шкільного майданчику, старим шкільним плодовим садом у південній частині ділянки, рядовими посадками *Amorpha fruticosa* L., живоплотами із чагарникових видів вздовж доріжок та окремими груповими та одиничними посадками дерев і чагарників, а також невидаленим молодим природним поновленням деревних рослин, поширеним із західної і південної сторін навколо будівлі школи.

За даними інвентаризації, в озелененні території використано 28 видів рослин, зокрема 20 видів дерев у кількості 180 висаджених екземплярів і 93 екземпляри самосіву та 8 видів чагарників у кількості понад 80 екземплярів, що у 20 разів нижче рекомендованого кількісного співвідношення дерев і кущів в озелененні подібних територій.

Найбільш чисельно на шкільній території представлені такі деревні види як *Ulmus laevis* (48,9 % від загальної кількості екземплярів деревних рослин за рахунок периметральної рядової посадки). Менш чисельні види: *Thuja occidentalis* (8,3 %), *Tilia cordata* Mill. (7,2 %), *Acer platanoides* L. і *Populus pyramidalis* (по 6,1 %), *Malus domestica* Borkh. (4,4 %), *Pyrus communis* L. (3,3 %). Частка екземплярів дерев *Robinia pseudoacacia* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Juglans regia* L., *Cerasus vulgaris* Mill., *Ulmus pumila* L. та інших видів складає від 2,8 до 0,5 % (рис. 1).

Серед чагарникових рослин (рис. 2) найбільш поширеними на шкільній території є *Ligustrum vulgare* L. (35 %), *Spiraea japonica* L. (16,2 %), *S.Douglasii* Hook. та *Amorpha fruticosa* (по 12,5 %).

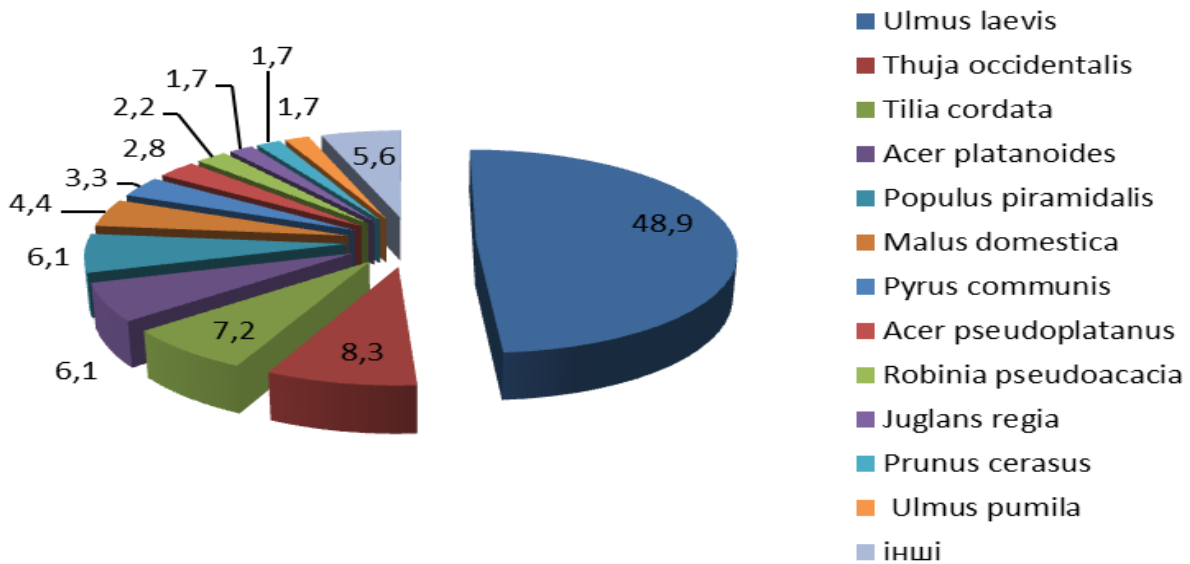

Рис. 1. Частка участі видів деревних рослин в озелененні шкільної території, %

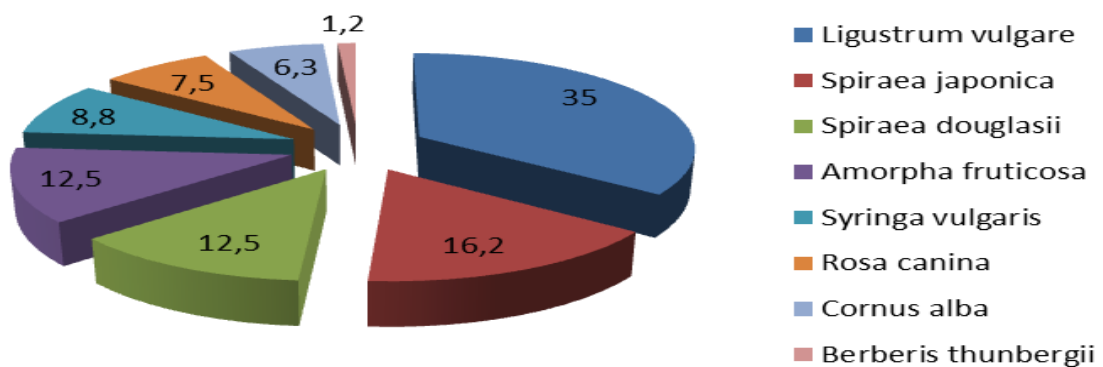

Рис. 2. Частка участі видів чагарникових рослин в озелененні, %

До 5 класу – з дуже високою часткою участі (понад 10 %) належить один деревний вид – *Ulmus laevis* і чотири чагарникові - *Ligustrum vulgare*, *Spiraea japonica*, *S. Douglasii* та *Amorpha fruticosa*. До 4 класу – з високою часткою участі (від 5 до 10 %) – чотири деревні (*Thuja occidentalis*, *Tilia cordata*, *Acer platanoides*, *Populus pyramidalis*) та три чагарникові види (*Syringa vulgaris* L., *Rosa canina* L., *Cornus alba* L.); до 3 класу – із середньою (від 1 до 5 % включно) – десять деревних видів: *Malus domestica*, *Pyrus communis*, *Acer pseudoplatanus*, *Robinia pseudoacacia*, *Juglans regia*, *Cerasus vulgaris*, *Ulmus pumila* L., *Acer saccharinum* L., *Betula pendula* Roth., *Armeniaca vulgaris* Lam. і

один чагарниковий вид - *Berberis Thunbergii* DC; до 2 класу – з низькою часткою (від 0,5 до 1%) – чотири деревні види: *Populus nigra* L., *Ulmus glabra* Mill., *Prunus domestica* L., *Quercus robus* L.

На шкільній території виявлено природне поновлення деревних рослин, зокрема поодинокі – *Ulmus glabra*, *Tilia cordata*, *Robinia pseudoacacia*, *Betula pendula*. Більш поширений самосів *Acer platanoides*, *A. negundo* L., *A. pseudoplatanus* та *Populus nigra* (рис. 3).

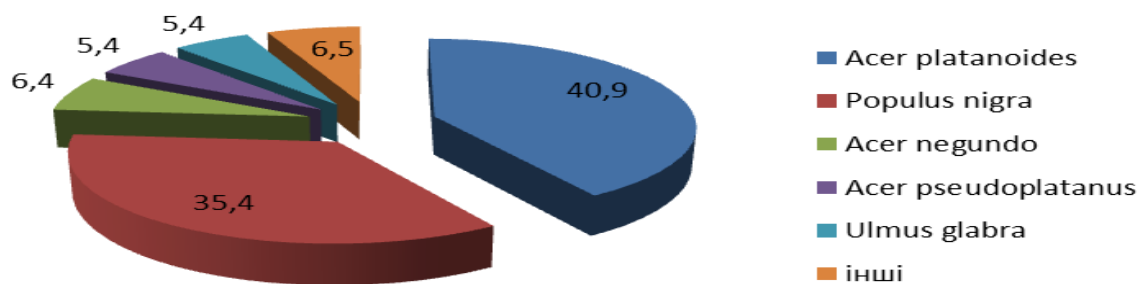

Рис. 3. Видовий розподіл природного поновлення деревних рослин, %

Одинадцять деревних видів (55 % від представленого асортименту), а серед природного поновлення – 88,9 % (всі, крім *Acer negundo*) – аборигенні. Серед чагарникових рослин 50 % – місцеві види, що не співпадає з метою наочного заохочення учнів до пізнання природного світу. Хвойні представлені лише одним інтродукованим деревним видом – *Thuja occidentalis*, що явно недостатньо.

Висновки

1. Деревно-чагарникові насадження на шкільній території налічують 28 видів рослин, у тому числі 20 видів дерев і 8 видів чагарників.
2. До видів з дуже високою часткою участі (понад 10 %) належить один деревний вид – *Ulmus laevis* і чотири чагарникові - *Ligustrum vulgare*, *Spiraea japonica*, *S. Douglasii* та *Amorpha fruticosa*. До видів з високою часткою участі (від 5 до 10 %) – чотири деревні (*Thuja occidentalis*, *Tilia cordata*,

Acer platanoides, *Populus pyramidalis*) та три чагарникові види (*Syringa vulgaris*, *Rosa canina*, *Cornus alba*).

3. Серед природного поновлення переважають рослини *Acer platanoides*, *A. negundo*, *A. pseudoplatanus* та *Populus nigra*.

4. В асортименті деревних рослин переважають аборигенні види (55 %), 50 % – чагарникові. Хвойні представлені лише одним інтродукованим деревним видом – *Thuja occidentalis*.

5. Вважаємо недоцільним використання для озеленення шкільної території *Robinia pseudoacacia*, *Rosa canina*, *Berberis Thunbergii*, а також *Amorpha fruticosa*.

6. Питання озеленення дослідної території потребує нагальної уваги й повинно передбачати: омолодження старого саду, видалення рослин, що всихають і самосіву, догляду за живоплотами, розширення асортименту деревних і чагарникових рослин за рахунок екзотів, у т.ч. вічнозелених та красиво квітучих видів, приведення до рекомендованого значення співвідношення дерев і кущів.

Список літератури

1. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева: Кущі. Покритонасінні. Частина I : Довідник / М. А. Кохно, Л. І. Пархоменко, А. У. Зарубайко та ін.. – К., 2002. – 448 с.

2. Інструкція з інвентаризації зелених насаджень у населених пунктах України / Державний комітет будівництва, архітектури та житлової політики України. – Режим доступу: http://www.gov.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=766084&base=1

3. Панасенко Т. В. Характеристика деяких рекомендованих видів інтродукованих дерев для вирощування на пришкільних ділянках / [Електронний ресурс] / Т. В. Панасенко. – Режим доступу: https://issuu.com/ecoleague/docs/text_7-8-2009

References

1. Kohno M. A., Parhomenko L. Ì., Zarubajko A. U. (2002). Dendroflora Ukraine. Dykorosli y kulytyvovani dereva: Kushchi. Pokrytonasinni. [Wild and cultivated trees: Bushes. Angiosperms.]. Kyiv, 448.

2. State Committee for Construction, Architecture and Housing Policy of Ukraine. Available at: http://www.gov.lica.com.ua/b_text.php?type=3&id=766084&base=1

3. Panasenko T. V. Characteristics of some exotic species of trees recommended for growing in areas prishkolnyh. Available at: https://issuu.com/ecoleague/docs/text_7-8-2009

ВИДОВОЙ СОСТАВ ДРЕВЕСНО-КУСТАРНИКОВЫХ НАСАЖДЕНИЙ НА ТЕРРИТОРИИ ШКОЛЫ В Г. ВЫШГОРОДЕ КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

О. В. Зибцева

Аннотация. Определен и проанализирован видовой состав древесно-кустарниковых насаждений на школьной территории в г. Вышгороде. Сделаны выводы относительно ассортимента древесных и кустарниковых растений, а также улучшения озеленения объекта.

Ключевые слова: школьная территория, зеленые насаждения, виды древесных и кустарниковых растений

SPECIES COMPOSITION OF TREE AND BUSH PLANTATIONS ON SCHOOL TERRITORY OF VYSHGOROD T., KYIV REGION

O. V. Zibtseva

Abstract. The range of tree and shrub plantings on school territory in Vyshgorod town has been defined and analyzed. The conclusions about range of tree and shrub plantings and improving of landscaping of object were made.

Key words: school territory, green spaces, tree and shrub species